

Oslo 13.07. 2017

Til: Rovviltnemnd 4 og 5 (fmhepost@fylkesmannen.no, fmoapostmottak@fylkesmannen.no)
Kopi: post@miljodir.no; Postmottak@kld.dep.no

Klage på lisenskvoter for ulv, region 4 og 5 for 2017-2018

Naturvernforbundet viser til innstilling fra sekretariatet og vedtak i rovviltnemnd 4 og 5 av 26. juni 2017 angående kvoter for lisensjakt på ulv for sesongen 2017-2018.

Naturvernforbundet klager herved på vedtaket om å skyte inntil 36 ulver i Hedmark og Akershus vinteren 2017-2018. Dette vil utgjøre godt over halvparten av alle norske ulver og 50 % av de fire helnorske ynglingen, noe som er en absurd forvaltning av en fredet og kritisk truet art.

Vi ber om at:

1. Vedtak om felling av tre flokker og inntil 24 ulver i Osdalen, Slettås og Julussa oppheves. Det er ikke faglig eller lovmessig grunnlag for felling av disse flokkene. Vedtaket er også i strid med Bernkonvensjonen, jf fjorårets sak.
2. Fellingskvote på 12 ulver på utsiden av ulvesonen reduseres betydelig.

Naturvernforbundet viser til at vedtak om felling av disse tre flokkene er i strid med både Stortingets ulvevedtak av 2016, Stortingsforlikene fra 2004 og 2011, Naturmangfoldloven og Norges forpliktelser ihht Bernkonvensjonen. Vi viser i den forbindelse også til Justisdepartementets juridiske vurdering og Klima- og miljødepartementets (KLD) overprøving av nemndenes vedtak i 2016, vedrørende tilsvarende sak om felling av fire ulveflokker. Opprinnelig vedtak gjort av nemndene i 2016 ble vurdert å være i strid med naturmangfoldloven og Bernkonvensjonen, og følgelig opphevet av KLD den 20.12. 2016.

Naturvernforbundet er svært overrasket over at nemndenes vedtak av 26.06. 2017 er enda verre enn i 2016, særlig når nemndene vet at fjorårets vedtak ikke var i tråd med lovverket. Vi er også svært overasket over at sekretariatets innstilling har store feil og mangler, og ikke forholder seg til gjeldende regelverk. Vedtaket har satt alt for høye jaktkvoter, har manglende faglig begrunnelse for sine konklusjoner og mangler også i år en rekke faglige og kunnskapsbaserte vurderinger opp mot gjeldende lovverk og internasjonale forpliktelser.

Skadepotensialet i området er ikke endret, noe som også går fram av sakspapirene. Den norske delene av ulvebestanden er 17 % lavere enn ved forrige registrering, jf. www.rovdata.no. Bestandsmålet på 4-6 ynglinger hvorav minst tre helnorsk brytes hvis vedtaket om å skyte to av de helnorske flokkene skulle gjennomføres. Vedtatt lisenskvote oppfattes derfor å være i strid med Stortingets vedtak og føringer. Faglig sett skulle årets kvote vært redusert ifht lisenskvoten for 2016-2017, som ble satt til 5 ulver utenfor ulvesona. Senere ble kvoten justert to ganger med 3 + 2 ulver, hvorav til sammen 9 ulver ble skutt.

Alle disse faglige momentene har Naturvernforbundet spesielt understreket i vårt innspill i forkant av nemndsmøtet, datert 23. Juni 2017, uten at dette er hensynstatt i vedtaket.

Bestandsnedgang av ulv

Sist vinter ble 51-56 helnorske ulver påvist, en betydelig nedgang på hele 17 % fra året før. Per dato er det totalt foreløpig vedtatt lisenskvote på 50 ulver i Norge for sesongen 2017-2018. Dette utgjør nesten alle helnorske ulver ved siste registrering, og er selvsagt uakseptabelt. Stortinget har vedtatt at det skal være en levedyktig ulvestamme i Norge, og da kan ikke nemdene vedta at hele den helnorske bestanden skal kunne skytes ut.

Det er kun registrert fire helnorske ynglinger ved siste oppdaterte bestandsregistrering for ulv (www.rovdata.no). Stortinget har vedtatt et mål om 4-6 ynglinger hvorav minst 3 helnorske ynglinger. Osdalsflokken og Julussaflokkene utgjør to av de fire helnorske ynglingene som ble registret i 2016, dvs 50 % av det norske bestandsmålet. Skyting av disse to flokkene vil resultere i at bestanden skytes under bestandsmålet. Naturvernforbundet mener derfor at konsekvensene av en slik forvaltning vil være i strid med Stortingets vedtatte bestandsmål. Samtidig skal alltid skyting av ulv være aller siste utvei for å forhindre skade på husdyr og tamrein. Siden det ikke foreligger et skadepotensiale i området finnes det ikke hjemmel for å tillate jakt på disse tre flokkene.

Det er en nedgang av helnorske ulver sammenliknet med forrige registrering og antall ulv totalt i Sør-Skandinavia er på omtrent samme nivå som sist. Naturvernforbundet anser derfor at det er uforsvarlig og ikke noe faglig eller juridisk grunnlag for å vedta mer enn halvering av den norske ulvebestanden. Det er underlig at sekretariatet foreslår en kraftig økning i lisenskvote når antall helnorske ulver har gått ned og den totale bestanden er uendret. Og det er oppsiktsvekkende at rovdyrforvaltningen vedtar en enda høyere kvote.

Det er en betydelig kvoteøkning (på 140 %) ifht fjorårets utgangskvote utenfor ulvesona og utenom flokker (vedtatt kvote på 5 i fjor, vedtatt kvote på 12 i år). Dette er uforsvarlig når den helnorske ulvebestanden faktisk har gått ned. Her finner vi ingen viltfaglig logikk eller biologisk begrunnelse som tilsier at en formidabel økning kan tilrådes.

Naturvernforbundet peker på at begrunnelsen for en kvote for lisensfelling av ulv skal være motivert ut fra behovet for skadereduksjon på husdyr og tamrein. De tre familiene i Osdalen, Julussa og Slettås lever i områder med minimal konflikt mellom ulv og beiteinteresser. Derfor kan ikke nemda påberope seg skademotivert lisensfelling av disse ulvefamiliene,

siden de ikke utøver skader jf. rovviltforskriften. Det vil være i strid med Stortingsforlikene, naturmangfoldloven og Bernkonvensjonen og derfor kan det ikke åpnes for lisensjakt på disse fordi krav om skadereduksjon ikke er til stede.

Det foreligger ingen kunnskapsbaserte vurderinger eller faglige argumenter for at bestandsmålet vil kunne nås neste år ved utskyting av tre flokker eller totalt 36 ulver i regionen. Slike forhold skal vurderes jf. Naturmangfoldloven, og mangel på slike vurderinger anses som et brudd på denne loven.

Skadepotensial

Etter Stortingets behandling av ulvesaken i vår er det klart at vilkårene for felling i loven er uendret. Det betyr at det må foreligge et skadepotensiale av et visst omfang. Dette understreker også sekretariatet i saksdokumentet og skadepotensialet har ikke økt siden departementets klagevurdering i fjor. Skadepotensialet er begrenset, er knyttet til enkelthendelser og som hovedregel kan skadepotensiale knyttet til unge ulvers utvandring fra norske revir ikke tillegges vekt, fordi de aller fleste går til Sverige. Samtidig finnes det en rekke andre tiltak som kan iverksettes for å motvirke og begrense skadepotensialet, slik lovverket og Bernkonvensjonen krever hvis det oppstår skader.

Distriktpolitiske hensyn av nasjonal betydning, og bruken av §18c

Sekretariatet skriver at jakt og friluftsliv er en viktig årsak for mange til å bo i distriktene, og at Rendalen og Stor-Elvdal er relativt næringssvake kommuner. Konkret skrives følgende: *“Ut fra de ovennevnte vurderingene mener sekretariatene at vilkårene for felling av ulv i etablerte revir ikke er oppfylt ut fra hensynet til opprettholdelse av beitebruk og spredt bosetting innenfor ulvesona, jf. nml. § 18, bokstav c. Dette har sammenheng med muligheten for å kunne gjennomføre andre tilfredsstillende løsninger, sett også i forhold til prinsippet om en differensiert forvaltning. Når det gjelder spredt bosetting, er det vanskelig å dokumentere en sannsynlig sammenheng mellom forekomst av ulv og bosettingsmønster.”*

Deretter går de videre og sier at det er hensynet til næringsvirksomhet og bosetting utenfor sonen som er begrunnelsen for anbefalingen om å skyte ut Julussa og Osdalsflokkene, uten at det er begrunnet noe større skadepotensiale enn det flokkene innenfor sonen utgjør. Det drøftes heller ikke hvordan andre tiltak kan fungere for å motvirke eventuelle skader utenfor sonen.

De skriver også at det skal mye til for å tillate felling etter denne bestemmelsen, og at terskelen for felling innenfor sonen skal være høy. Vi mener begrunnelsen for å skyte tre ulvefamilier langt fra er rettferdiggjort av hensyn til nasjonal bosetting og næringsvirksomhet i distriktene og at vedtaket er ugyldig siden det ikke har relevans ifht § 18c.

Bernkonvensjonen

Sekretariatet gjentar flere ganger at det er skapt en forventning om å kunne regulere bestanden ned når bestandsmålet er nådd. Dette på tross av motsatt konklusjon fra JD og KLD i fjorårets identiske sak, der fjorårets vedtak var i strid med både naturmangfoldloven og Bernkonvensjonen. Hvorfor sekretariatet kjører omkamp på dette i 2017 er merkelig. Samtidig er det oppsiktsvekkende at forvaltningen selv (rovviltnemndene) unnlater å ta inn over seg denne konklusjonen. I fjor uttalte lederen for nemnd 5, Arnfinn Nergård, til nrk.no (20.12. 2016): «Nergård skjønner ikke at argumentet om Bernkonvensjonen ikke ble lagt fram tidligere. "-At dette først dukker opp nå, gjør at jeg rett og slett føler meg ført bak lyset". For Naturvernforbundet er det vanskelig å forstå at rovviltnemndas medlemmer er uvitende om Norges forpliktelser etter Bernkonvensjonen. Nemndene har et stort ansvar i rovviltforvaltningen, og vi forventer at både nemndas medlemmer, og sekretariatet vet at de skal forvalte rovdyra i tråd med bl.a. to Stortingsforlik (2004 og 2011), som begge legger Bernkonvensjonen til grunn. Bernkonvensjonen er også nevnt i de fleste klager og innspill som Naturvernforbundet har sendt gjennom flere år. Dette betyr jo at nemnda ikke har vurdert Bernkonvensjonen i noen av vedtakene de har gjort de siste årene. På tross av dette vurderes heller ikke naturmangfoldloven og Bernkonvensjonen på en tilfredsstillende måte av nemndene i det foreliggende vedtaket som årets klage gjelder. Nemndene foretar heller ikke i år en reell vurdering av vedtaket opp mot Bernkonvensjonen, noe vi finner særdeles oppsiktsvekkende etter at fjorårets vedtak ble opphevet og den påfølgende diskusjonen om forvaltningen av ulv.

Ikke bare viser dette alvorlig forvaltningssvakheter fra sekretariat og nemnder. Det viser også at KLD har et betydelig ansvar for å lære opp nemndene og oppdatere instruksjonen på hvordan nemndene skal forholde seg til lover, kunnskap og internasjonale forpliktelser.

I JD sin vurdering i 2016 slås det fast at Norge ikke har anledning til å regulere ned bestanden av kritisk truede dyrearter på denne måten som nemndene forsøker seg på. Det er bare når de helt konkrete vilkårene i Bernkonvensjonen og Naturmangfoldloven er innfridd at det er grunnlag for å skyte et begrenset antall ulv dersom kravene til skadepotensiale er oppfylt og det ikke foreligger andre tilfredsstillende løsninger. Bestandsmålet skal ikke brukes som en øvre grense slik nemndene forsøkte seg på i fjor og som de igjen forsøker seg på i år.

I Meld. St. 21 (2015-2016) "Ulv i norsk natur" i kap. 11 sies det følgende: "Dersom skadepotensialet på husdyr i det konkrete tilfellet er svært begrenset, eller det foreligger annen tilfredsstillende løsning enn felling, vil det kunne oppstå situasjoner der ulvebestanden er større enn bestandsmålet samtidig som det ikke vil være adgang til å tillate felling. Dette er særlig aktuelt for ulv i revir, siden revirhevdende ulv har en forutsigbar områdebruk."

Det samme argumentet har statsråd Helgesen brukt etter Stortingets justering av naturmangfoldloven våren 2017. Det er også situasjonen i dag innenfor ulvesonen.

Dårlig saksutredning og innstilling i strid med gjeldende regelverk

Naturvernforbundet mener at det er uakseptabelt at sekretariatet til rovviltnemdene vinkler argumenter og faktagrunnlag på en slik måte at det tilpasses en svært høy lisenskvote. Dette er ikke i tråd med Fylkesmannens oppgave og mandat i rovdyrforvaltningen. Vi ønsker derfor særlig å peke på den tendensiøse saksframleggelsen som sekretariatet bedriver i saken. Det samme ble trukket fram også i fjorårets klage. Det er uakseptabelt at sekretariatet ikke opptrer nøytralt og leverer en mangelfull saksutredning og en innstilling i strid med gjeldende regelverk. Her må departementet ta et grundig oppgjør med en praksis som er i strid med god forvaltningsskikk. Naturvernforbundet opplever det som om Fylkesmannen har i rollen som sekretær for rovviltnemdene har fratrudd sin posisjon som et faglig, nøytralt forvaltningsorgan. Og vi opplever at sekretariatets innstilling ikke er lojal mot den todelte målsettingen i norsk rovdyrpolitikk som Stortinget har bestemt. Ikke minst har vi sett dette i årets og fjorårets saksframlegg om lisensjakt på ulv i region 4 og 5. Det kan oppfattes som konfliktdrivende at sakspapirene er tendensiøse og tilpasset næringsinteresser på bekostning av rovdyr. Vi ber departementet se nøye på sekretariatenes rolle og opptreden generelt, og særlig i denne saken. Vi ber vi om at det snarlig strammes inn på rutiner og mandat for å bidra til konfliktdemping og reelle forvaltning i tråd med kunnskapsgrunnlaget og det todelte målet i rovdyrforvaltningen.

Det mangler en faglig begrunnelse og vurdering for ulvens overlevelse i norsk natur, jf krav i naturmangfoldlovens §5. Dette drøftes verken i sakspapirene fra sekretariatet eller i selve vedtaket, og må anses som brudd på naturmangfoldlovens Kap II, §§4-12. Det hevdes, som vanlig, at «uttaket ikke vil true artens overlevelse» uten at dette diskuteres ut fra faglige og kunnskapsbaserte premisser.

Heller ikke den trusselen som vi vet at ulovlig jakt utgjør er vurdert eller diskutert i vedtaket, noe som er en betydelig mangel, siden det foreligger en del kunnskap om ulovlig ulvejakt og dens negative påvirkning på bestanden.

Igjen må vi understreke at det er svært skuffende at det er sekretariatet og ikke minst rovdyrforvaltningen (nemndene) som igjen blir de mest konfliktdrivende partene i en allerede svært betent ulveforvaltning.

Konfliktdempende og forebyggende tiltak må prioriteres

Naturvernforbundet er forundret over at nemndene tilsynelatende mener at å skyte mest mulig ulv er konfliktdempende og den eneste løsningen på utfordringene. Vi har flere ganger etterlyst en ambisiøs og offensiv tiltakspakke fra nemndene. Her gir Naturvernforbundet fire foreløpige innspill på tiltak som nemndsmedlemmene må prioritere framfor å kappes om å sette høyest mulig, urealistiske og konfliktdrivende kvoter:

1. Frykt føles reelt for enkelte og skapes av andre. Noen mennesker i ulvesonen kan føle frykt, noe som må tas på alvor. Vi mener nemndene må prioritere tiltak med å spre kunnskap om ulv og hvordan leve med ulv og bidra til at folk flest føler like stor trygghet og

mestringsfølelse for ulv, som det de fleste føler for elg, hoggorm eller biler. Flere fagmiljøer, både i NINA og ved våre rovdysrcenter er svært gode på kunnskap og faglig formidling om ulv, biologi og utfordringer, noe som bl.a. ble brukt i Enebakk i 2015.

2. I ulvesona er det brukt ressurser på forebyggende tiltak som virker svært godt. Det er så godt som ingen tap av de mer enn 26.000 sauene som lever i ulvesona, noe som betyr at forebygging virker! Samtidig må rovviltmyndene i langt større grad prioritere hjelp til omstilling der det kan være et alternativ. Storfe er et godt alternativ. Noen raser er bedre enn andre, og storfe med horn klarer seg bedre mot ulv enn de uten. Storfe kan også bli drept av ulv, men da er det sjelden mer enn ett individ, ikke en hel flokk. Vi minner om at det i dag er et stort overskudd av sauekjøtt, mens det er underskudd på storfekjøtt. Derfor er det riktig å tilstrebe omstilling fra sau til storfe i ulvesonen og i randområdene til denne, som er mest utsatt for streifulv. Det er også et godt alternativ å bruke omstillingsmidler til planteproduksjon eller gris.

3. Ulven angriper løshunder, men her er utfordringen i hovedsak er begrenset til jakthunder som går løse, særlig knyttet til hare- og elgjakt. Det er effektiv jakt å bruke hund i bånd som sporer elg, og det må etableres prosesser for å løse utfordringene med aktiv tilpasning til dette siden det alltid vil være en del ulv i skogene i regionen. Det finnes også andre metoder for å redusere risiko for at ulv tar hund, f.eks bruk av «ulvesikre kevlarvester». Samtidig må det påpekes at det er et fåtall hunder som tas av ulv, så dette er i realiteten ikke et stort problem, men nemndene kan med fordel synliggjøre utfordringen og for å bidra til å dempe konfliktene.

4. Det er et nasjonalt ansvar å ta vare på truede dyrearter. Det er Stortinget som har bestemt at Norge skal ha levedyktige bestander av rovdyr som ett av mange nasjonale miljømål. Både naturmangfoldloven, vår ratifisering av Bernkonvensjonen og forpliktelser knyttet til konvensjonen om biologisk mangfold (CBD) setter klare mål på at ulv og alle andre arter skal ha levedyktige bestander i landet vårt. Flere har foreslått at kommuner som har en ulvefamilie etablert i sitt område skal få en form for økonomisk kompensasjon. Naturvernforbundet mener dette bør utredes.

Mvh

Norges Naturvernforbund

Arnodd Håpnes
Fagleder naturmangfold

Maren Esmark
generalsekretær